

772

Grainul Nou-Bucarest

Extras din GRAINUL NOU-BUCAREST 16 Dec. 1947

Un trădător, distins cu premiul Nobel

de A. LEITES

110

I

Pe bună dreptate, Belinski recomandă cândva cititorilor să facă distincția între adevărata glorie și cea numită faimă. „Gloria scrisă celebrului critic, este o recunoaștere acordată de întreaga omenire unui om care și-a dovedit măreția prin în fapt deosebită: falma este înscrierea numelui într-un registru polițienesc... Se poate să te faci cunoscut întregii lumi, afirmă în altă parte Belinski, atât prin inteligență cât și prin prostie, prin poezie sau prin fclorie prin răz sau prin lasitate.”

André Gide, a împlinit 75 ani. Dacă se face bilanțul activității sale literare de multă vreme se constată că acest bătrân decedent francez are mai puțin drept la adevărata glorie decât oricine altul. Dar un anumit gen de renume — renumele — l-a marcat pe deplin mai cu seamă după apariția jurnalului său de război al lui André Gide este un document formidabil în care conținea extrem se imediat se va înălțarea a unui fel de adrețare rafinat care stă să se adapteze în viața în zilele când soldații nemți străluceau în mare strălucire în mare strălucire când doborâ

Frontei stărna norul negru al ocupatiei fasciste. André Gide, multumit de sine însuși, scria în jurnalul său: „Sunt în mine posibilități infinite de a excepționa tot ce se petrece”. El se plăcinea cu respect în fața lui Hitler. „Nu voi vom transforma Franța, noi vom transforma Franța și el”. — exclama fără rusine scriitorul și adăuga: „In curând, chiar și acela pe care Hitler îl supune, vor fi noi voitori, să-l admire” (7 Iulie 1940). André Gide avea curvinte bune pentru colaboraționistii care trădează poporul francez. „Ceeace astăzi se numește colaborare și trădare, mămine se va numi jacobinită”, — scria el în jurnalul său. Și cu o excepțională lipsă de pudor, André Gide nota pe paginile aceluiași jurnal: „Trăiască ideea sugrumată”. Și mai mult: acest om, după ce a renunțat la orice sentiment de demnitate și onoare națională, a încercat — cu sperul de a se justifica pe sine însuși — să denigreze pe muncitorii francezi care, cum se știe, în ciuda trădătorilor burghezi și normal a rezistență eroică a călătorilor nemți.

Într-o scrisoare adresată în zilele ocupatiei, dincoș de granițe franceze: „Care din ei nu fi de acord cu Decretul sau Walleau să fi fost nemți,

dacă mîlțumită acestui fapt el ar putea să-și vîndă cerealele cu câțiva gologani mai mult?”. Mai puțin zahăr în cafea și mai puțin cafea în ceașcă — iată ce poate să-i miste, dar nu înfrîngerea Frontei”. Și André Gide adăuga: „Dacă stăpînirea nemților n-ar asigura bunăstare materială — nouă franci din zece ar fi de acord cu această stăpînire, și patru din zece ar primi — cu bucurie”. (9 Iulie 1940).

Cînd aceste pagini din jurnal au fost publicate pentru prima oară în revista „Arche” din Africa de Nord, unde locuia André Gide, ele au provocat, cum era și firesc, o adăncă revoltă în cercurile democratice ale Frontei. La sfîrșitul anului 1943, Adunarea Consultativă a adoptat cererea delegatului corsican A. Giovanni, referitoare la neîntîrziată arestare a scriitorului, pentru însușirea poporului francez. Dar André Gide n'a fost arestat. Forțele conducătoare din rezimul lui de Gaulle din Africa de Nord i-au luat apărarea. Lăcrău era cu atât mai firesc cu cât în acel timp André Gide căuta r. în toate mijloacele să fie pe placul entuziaților.

Dacă în perioada existenței sale la umbra lui Pétain, An-

dré Gide era preocupat de operele lui Goethe. În anul 1943, așezîndu-se în zona de influență dincoș, el traduce pe Shakespeare. După eliberarea Franței, André Gide dispune încetul cu încetul de pe scena vieții literare.

Nici „Teseu” al lui André Gide, nici „Interview-urile imaginare”, complet lipsite de conținut, n'au mai provocat un interes deosebit mare. Cercurile imperialiste căutau să se folosească de „teoreticienii” și practicienii ai trădării naționale, mai tineri și mai impetuoși, iar în ceea ce privește cercurile democratice ale Frontei și ale întregii lumi, încă din zilele războiului ele întoresc cu deosebită atenție acestui decedent adaptat și auto-demascat.

Acum, însă, politicienii reacționari din Academia suedeză au hotărît să răspundă de onorarea activității literare a moșneagului decedent și să atragă astfel din nou atenția asupra lui.

Această terță manifestare a „colușionilor reacționari” suedez nu poate să ne mire prea mult. După cum se știe, decernarea premiului Nobel a început în anul 1901. Dar încă în 1901 Academia suedeză a respins candidatura din care mai puțin scriitorii ai lumii, Lev Tolstoi și a conferat în locul lui pe scriitorul francez Sully Prudhomme. În lista scriitorilor din secolul umblatate a secolului XIX, care n'au primit premiul Nobel, sunt nume cu renume încomparabil mai pu-

ternic decât acelea ale scriitorilor opocați cu acest premiu. Academia suedeză care, conform obiceiului lui Nobel, caută în fiecare an pe cel mai merituos reprezentant al lumii literare n'a primit timp de 40 ani nici pe Lev Tolstoi, nici pe Maxim Gorki, nici pe Henrik Ibsen, nici pe Anton Cehov, nici pe Mark Twain, nici pe Emile Verhaeren, nici pe Henry Barbusse, nici pe Herbert Waller, nici pe Thomas Hardy, nici pe Theodor Dreiser, nici pe Upton Sinclair, nici pe Martin Andersen Neš, nici pe Bjornstjerne Bjornson, nici pe Karl Capek, nici pe George Brandes, nici pe Lu-Si. Într'un cuvînt, pe nici unul din cei mai de vază scriitori care constituie mîndria literaturii care au făcut un rol important în literatura universală și în progresul întregii omeniri.

În schimb pe lista de laureați ai premiului Nobel de lungul anilor care au trecut se pot găsi nume de scriitori mediocri, fie de filosofi reacționari, fără nicio legătură cu literatura progresistă. Oare nu e caracteristic faptul că s'a decernat cândva premiul Nobel istoricului reacționar german Theodor Mommsen, filosofului idealist Henri Bergson, literaturii suedeze Karlfeld, etc. ?

În ultimul timp, membrii juriului Nobel, în loc să se ocure de meritele literare ale scriitorilor premiați, de scriitorii lor progresisti în istoria omenirii, preferă să se dedea la

ternică demonstrății de politică reacționară. În cursul celui de al doilea război mondial, membrii juriului n'au dat decernat premiile preferînd să rămîna într-o atitudine de neutralitate lașă. Și nu e oare simtomatic faptul că în 1945, după eliberarea Europei de tutuzi fascisti, membrii juriului Nobel nu și-au oprit atenția asupra scriitorilor care au participat în mod activ la zdrobirea hitlerismului, ci au decernat premiul Nobel poeziei de salon Gabriella Mistral din Chi? Oare nu e semnificativ că anul trecut, premiul Nobel a fost acordat scriitorului mîlțic aproape vîtat germanul Herman Hesse? Acel Herman Hesse care în timpul regimului nazist, trăind în Elveția, nu s'a ridicat niciodată contra hitlerismului, același Hesse ale cărui romane monotone și lipsite de talent se editau cu succes în veș de al treilea Reich.”

În fiecare an deciziile juriului Nobel își pierd tot mai mult prestigiul. Acum, prin decernarea premiului Nobel lui André Gide, juriul Nobel s'a demascat și s'a compromis definitiv.

Necinstea lui André Gide — aleși aurită cu 125.000 de coroane suedeze, nu încetează de a fi necinste. Numai că s'ă devenit mai evidentă în fața cititorilor din întreaga lume. Tot așă de evidentă a devenit și poziția stădătoare a reacționarilor care sub masca a politicienilor încercază în toate chipurile trădare națională.